

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. III. Vtrum Sacramentum sit signum vnus rei tantum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

QVÆSTIO LX.

De Sacramentis.

ARTICVLVS I.

Virum Sacramentum sit in genere signi?

DIVVS Thom. tractaturus de Sacramentis, quæ Christus Dominus Ecclesiæ suæ reliquit hac questione naturam & rationem Sacramenti omnibus communem Sacramentis inuestigat tum per partes metaphysicas, genus inquam & differentiam; tum per phycas, materiã scilicet & formã. Præsenti autem articulo inquirat genus Sacramenti, respondetque quod licet Sacramentum varijs modis sumi solet; hic tamen commodè sumi possit pro signo rei sacræ, & proinde reponi in genere signi; quod non aliter ostendit quàm quia Sacramentum dici potest id, quod ad rem sacram aliquam dicitur habitudinem, & per consequens etiam id quod dicitur habitudinem signi.

ARTICVLVS II.

Virum omne signum rei sacræ sit Sacramentum?

CONCLUSIO est negatiua. Sacramentum enim tantum est signum rei sacræ hominem sanctificantis, scilicet ipso vfu; vel, vt Caiet. hic, est signum rei sacræ, vt actualiter exercet sanctificationem hominis.

Ex his art. D. Thom. colligitur definitio Sacramenti, quod scilicet sit signum rei sacræ in quantum sanctificantis homines.

ARTICVLVS III.

Virum Sacramentum sit signum vnius rei tantum?

POSTQVAM ostendit Sacramentum esse signum rei sacræ homines sanctificantis, inquit num solum illius rei sit signum?

Resp. neg. docens Sacramentum esse signum rememorative passionis Christi, demonstratiuum gratiæ, & præparatiuum futuræ gloriæ. vbi obiter

Aduerte id solum competere Sacramentis nouæ legis; nam Sacramenta legis veteris non potuerunt esse signa rememorative passionis Christi, cum ea nondum esset exhibitæ.

Hic aliquot dubia sunt explicanda.

DVBIUM I.

De nomine Sacramenti.

HÆRETICI nostri temporis non tantum naturam, vim, & numerum Sacramentorum insectantur, sed & ipsum Sacramenti nomen in ea significatione, qua passim ab Ecclesiâ vsurpatur, reprobant. nam vt refert Bell. præfatione in tomum 2. controuersiarum, Zuinglius in libro de vera & falsa religione, dicit, vocem istam Sacramenti magnopere cupere Germanis nunquam fuisse receptam. Melancthon: quæ alij Sacramenta nos signa appellamus.

Sed immeritò: cum illud nomen in vulgari significatione à plerisque antiquis Patribus vsurpatum fuerit: Tert. lib. de præscriptionibus aduersus hæreticos cap. 40. ait, ipsas res Sacramentorum diuinorum diabolus amulari in idolorum mysterijs, eo quod & ipse baptismo quosdam tingat, & signet in frontibus milites suos, quo loco nomen Sacramenti aperte vsurpat in significatione passim à Scholasticis vsurpari solita, vocans Baptismum & Confirmationem diuina Sacramenta; quæ paulò post vocat Sacramenta Christi. Cyprianus epist. 1. lib. 2. quæ est ad Stephanum, ait: tunc enim demum planè (vel vt alia lectio habet plenè) sanctificari & esse filij Dei possunt, si Sacramento utroque nascantur. vbi loquitur de Baptismo & Confirmatione. Idem agens de Eucharistia lib. 2. epist. 3. quæ est ad Cæciliam, scribit; quo & ipse Sacramento populus noster ostenditur adunatus. Hieron. in caput 44. Ezech. nemo enim potest passionis Domini, Corporisque eius & Sanguinis pro maiestate rei Sacramenta cognoscere.

Plures Patres prætereo qui nomen Sacramenti in eadem significatione vsurparunt: & proinde vsus illius nominis in ea significatione non potest merito reprobari. Quod ex eo potest confirmari, quod Sacramentum in Scriptura etiam pro signo rei sacræ accipitur; ad Ephes. 5. propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo & Ecclesiâ. vbi Apost. coniunctionem Adami & Eux, nec non & aliorum coniugum, vocat Sacramentum (græcè *μυστήριον*) id est signum vniõis Christi & Ecclesiæ. porro eum loqui de coniunctione matrimoniali Adami & Eux & aliorum coniugum, patet ex eo, quod præmittit: propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna; & ex eo quod inde hortetur viros vt vxores diligant exemplo Christi, qui Ecclesiam sponsam vsque ad sanguinis effusionem dilexit. Quod si Sacramentum aptè significet signum rei sacræ, nihil vetat illud nomen peculiariter vsurpari pro quibusdam signis rei sacræ nos sanctificantibus.

DVBIUM II.

In quo variæ Sacramenti definitiones ab hæreticis traditæ referuntur & expenduntur.

NOTANDVM hæreticos nostri temporis docere nos sola fide iustificari, ea scilicet persuasione, qua credimus peccata nobis esse remissa, quam fidem vocant specialem. Ex quo errore, tum in alijs materijs, tum in materia Sacramentorum,

Hæretici nostri etiam nomen Sacramenti reprobant.

Refelluntur ex PP. Tertull. Cyprian. Hieron.

Sacram. etiam in Script. pro signo rei sacræ ponitur. Ephes. 5.

5.

Q4

alij

alij varij dimanant. Ita enim Sacramentum definiunt, vt eius naturam & virtutem evertant.

Lutheri
definitio.

Lutherus (vt refert Bellarm. libr. 1. de Sacramentis in genere cap. 14.) lib. de captiuitate Babylonica cap. vlt. dicit Sacramenta propriè esse promissionem signo externo annexam. quod duobus modis potest intelligi: vno, quod Sacramentum sit signum aliquod externum habens annexam promissionem gratiæ sanctificantis, scilicet tanquam effectus conferendi per ipsum Sacramentum illud recipientibus cum legitima dispositione: qui sensus verus est & catholicus, non tamen à Luthero intentus, repugnatque hereticorum principijs & erroribus de Sacramentorum virtute. Altero modo intelligitur, quod Sacramentum nihil aliud sit, quam signaculum seu sigillum ob signans promissionem gratiæ nobis datæ per fidem specialem, qua credimus peccata nobis esse remissa, seu certos nos reddens quod gratiam ratione fidei habeamus.

6.

Explicatio
Kemnitij.

Quam definitionem recipiunt & explicant Lutherani, vt patet ex Bell. loco cit. nam Kemnitius vult ad Sacramentum requiri 1. materiale, seu visibile elementum. 2. vt illud signum habeat expressum mandatum, idque in nouo Testamento. 3. vt sit ceremonia vsque ad consummationem mundi duratura. 4. vt annectatur promissio de peccatorum remissione, quæ promissio ob signetur singulis Sacramento vtentibus.

Reijcitur
definitio.

Hæc Luth. definitio falsa est. Vel enim vult quod Sacramentum seipso, nullius alterius interuentu, ob signet promissionem gratiæ antea concessæ; seu quod per illud reddamur certi quod gratia antea fuerit nobis collata, & remissa peccata: quod, etiam secundum Luth. falsum est, cum remissionem peccatorum tribuat fidei speciali, quæ iuxta hanc explicationem non interuenit: vel vult quod Sacramentum hanc promissionem nobis ob signet, excitando fidem, qua nobis persuadeamus quod peccata nobis sint remissa; quo etiam sensu falsa est definitio. 1. quia Lutherani baptizant infantes in quibus hæc fides excitari non potest, cum non vtantur ratione.

7.

Infantibus
concedi ra-
tionis vsu,
dum bapti-
zantur: Lu-
theri com-
mentum.

Dicit Luth. hæc eis rationis vsus concedi. Sed id absque fundamento dictum est, cum Luth. ad perpetuum miraculum recurrat, cuius nullum appareat indicium. Adde quod si infantes ratione vtentur, graniter peccarent, cum eiulent dum baptizantur, & quantum in se est, sese subtrahant ablutioni.

2. adultis potest conferri baptismus in quibus hæc specialis fides non excitetur: quia verba formæ baptismi latine prolata non sunt apta ad excitandam fidem remissionis peccatorum acceptæ; non est autem dicendum præter rerum ordinem Deum semper adesse, & huiusmodi fidem excitare in omni eo, qui Sacramentum recipit.

Dici posset quod Lutherani concionem præmittant ad eiusmodi fidem excitandam.

Verum id non iuuat; quia mulier, etiam quæ non possit concionari, potest secundum Luth. baptizare. 2. quia etiam præmissa concione, qua recepturus Sacramentum excitetur ad fidem concipiendam de remissione peccatorum sibi facta, potest liberè credere sibi remissa peccata, potest etiam non credere; igitur Sacramentum non est sigillum ob signans promissionem iuxta sensum Luth. cum homo recipiens Sacramentum possit non credere peccata sibi remitti.

3. vt concederetur quod quicquid huiusmodi con-

cionem audiens crederet, nihil minus inepta illæ definitio Sacramenti tradita, cum non tam Sacramentum excitaret in nobis fidem de peccatorum remissione obtenta, quam praua concio: neque Sacramentum potius esset dicendum sigillum ob signans promissionem, quam quilibet aliud: Nam iuxta Luth. principia, nullus est certus de peccatorum remissione accepta, nisi credat: hæc autem fides non magis innotescit per Sacramenti susceptionem, quam per quilibet aliud, & per consequens Sacramentum non debet potius dici sigillum promissionis, quam quilibet aliud externum per accidens speciali fidei coniunctum. Denique huiusmodi sigillo non est opus, cum per fidem certi sint de remissione peccatorum, & se habere fidem non minus possint certò scire sipe Sacramento atque cum illo.

8.

Kemnitij etiam explicatio partim falsa est, partim non ita coherens cum principijs hereticorum. 1. falsum est ad Sacramentum in genere requiri elementum visibile, si hoc stricte intelligat sumatur elementum pro eo quod solo sensu visus aut tactus percipitur: nullum enim sufficiens habet in Scriptura vel ratione fundamentum.

Impugna-
tur & Ke-
mnitij expli-
catio.

2. etiam falsum est ad rationem Sacramenti requiri mandatum in nouo Testamento de cerimonia, quæ dicitur Sacramentum; nam baptismus erat Sacramentum antequam obligaret, cum Christus ante suam passionem baptizauerit, quando lex noua nondum obligabat. Item Eucharistia secundum Lutheranos est Sacramentum, cum tamen iuxta eorum principia non facile possit ostendi, quo loco in nouo Testamento de ea extet præceptum, cum locum Ioannis 6. nolint de Eucharistia intelligi; ex Lucæ vero 22. soli litteræ inhærendo non facile conuincitur præceptum omnibus impositum, nam hæc verba, *hoc facite in meam commemorationem*, diripiuntur ad sacerdotes, qui per summptionem rei oblatæ debent fieri participes sacrificij. Vel ergo debent admittere traditionem ex qua constat eo loco etiam dari laicis præceptum de Eucharistia sumenda; vel debent negare Eucharistiam esse Sacramentum; vel certè debent negare ad rationem Sacramenti requiri vt de eo extet præceptum.

Ioan. 6.
Luc. 22.

3. Sacramenta iuxta Lutheranos solum sunt sigilla quadam quibus nobis ob signetur diuina promissio de gratia concessa; ad hoc autem nullo modo requiritur mandatum, igitur non satis consequenter suis principijs, & nature Sacramenti à se posita requirunt mandatum ad eiusdem Sacramenti rationem. Minor patet; non minus possumus esse certi de gratia nobis concessa si vtamur signo ad id instituto à Deo sine præcepto, quam si vtamur signo præcepto. Conf. præceptum nullam vim adfert ad reddendum aliquem certum, quam non possit adferre simplex rei institutio ad aliquid significandum destinata.

9.

Sacramenta
iuxta Lu-
theranos
solum sunt
sigilla ob-
signantia di-
uinas pro-
missiones.

4. Lutherani nolunt penitentiam esse Sacramentum, cum tamen, si elementum visibile paulò latius sumant pro signo externis sensibus perceptibili, nihil desit penitentiae eorum, quæ ad rationem Sacramenti Kemnitius requirit. Nam est signum sensibile, cum in ea requiratur externa penitentis confessio, & sacerdotis absolutio. 2. de ea extat mandatum in nouo Testamento Ioan. 20. *quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt*: ex quibus posterioribus verbis constat dari præceptum penitentiae vt suo loco ostendetur. 3. eo loco instituitur ceremonia

Ioan. 20.

vsque

vique ad consummationem seculi in Ecclesia duratura, cum verba citata non ad solos Apostolos, sed etiam ad eorum in sacerdotio successores dirigantur, & per illa verba erigatur in Ecclesia tribunal, non minus pro fidelibus posteriorum temporum, quam pro ijs qui erant in initio Ecclesie. 4. annecti promissionem gratiae patet illis verbis, *quorum remisistis peccata remittuntur eis*. illis enim erigitur tribunal in Ecclesia, in quo homines Deo reconciliantur, & à peccatis absoluantur; quae reconciliatio non fit absque gratiae infusione, vt suo loco 1. 2. ostenditur.

Id tamen quod in eadem 4. conditione requiritur Kemnitius, scilicet quod promissio obsequetur singulis Sacramento vteribus, esse falsum, patet ex refutatione Luth. Adde quod nobis non sit notus per Sacramenta obsequari diuinas promissiones gratiae acceptae, quam sint ipsamet promissiones, cum promissiones in scripturis contentae sint clare, igitur Sacramenta inepte ponuntur sigilla obsequantia promissiones, seu nobis facientia fidem de diuinis promissionibus gratiae nobis concessae: nam id quod in alterius notitiam inducit debet eo esse notius.

Dices quamuis promissiones in se notae sint, non tamen est notum quod nobis sint applicatae; id autem innotescit per Sacramenta.

Sed contra est 1. quod iuxta Lutheranos non innotescat nobis remissa peccata per Sacramenta, sed per fidem: igitur Sacramenta secundum se non debent poni signa, quibus promissio notescat, nec secundum se debent dici notiora ipsa promissione, cuius in nobis faciant fidem. Consequenter probatur quia, vt dictum est, Sacramenta nec semper nec per se hanc persuasivam de remissione peccatorum obtenta secum adferunt, vt patet in paruulis, surdis, amentibus baptismum recipientibus.

Dices Sacramenta esse signa iustitiae ijs qui credunt.

Resp. id dici non posse iuxta Luth. cum doceat eum qui non credit facere Deum mendacem: igitur censet absolute in receptione Sacramenti Deum testari remitti peccata; quod ex dictis patet esse falsum.

Alij haeretici, vt refert Bell. lib. cit. cap. 15. docent Sacramenta nihil esse aliud, quam signa quadam, quibus populus Christianus à Iudeis & Paganis distinguitur.

Hae Sacramenti descriptio est insufficiens; quamuis enim per vsum Sacramentorum Christiani distinguantur ab alijs & inter se conueniant; id tamen neque est solus finis & effectus Sacramentorum, neque precipuus; cum scriptura longe excellentiorem vim tribuat Sacramentis nouae legis. nam Act. 2. dicitur, *penitentiam agite & baptizemini*; cuiusque vestrum in remissionem peccatorum vestrorum. Apostolus etiam tribuit baptismum virtutem abluendi 1. ad Cor. 6. *sed abluti estis, sed sanctificati estis*; ad Ephes. 5. *mundans eam* (scilicet Ecclesiam) *lavacro aque in verbo* vult. Ioan. 6. Eucharistiae tribuitur iustificare.

2. si nostra Sacramenta solum praestarent distinctionem populi Christiani ab alijs, nullo modo deberent censeri excellentiora Sacramentis legis veteris; cum per illa Iudaei à gentibus distinguerentur.

3. si Sacramenta nihil aliud praestent, vt quid in adultis opus est preparatione ad baptismum suscipiendum, prout Petrus Apost. exigit Act. 2. cit. similiter vt quid Apost. 1. ad Corinth. 11. hortatur

sumptuos Eucharistiam ad congruam preparationem per diligentem conscientiae examinationem, dicens, *probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat*; certe vt suscipiatur signum solum institutum ad distinctionem Christianorum ab alijs, non est opus poenitentia vel accurata sui discussione, vt inestiger homo num digne illud suscipiat.

Ex his refellitur & illa Anabaptistarum doctrina, qua censent Sacramentum nihil esse aliud quam allegorias, & quaedam quasi signa bonorum operum, & vitae spiritualis; cum, vt ex dictis patet, Scriptura longe excellentiores effectus tribuat Sacramentis, & preparatio necessaria, vt illa rite suscipiantur, arguat Sacramenta longe aliam vim habere.

Refellitur & Zuinglij doctrina dicentis Sacramenta nihil esse aliud quam oppignerationem quandam qua homo sese Christo obligat, eiusque militiae nomen dat. Quamuis enim per Sacramenta id fiat, ex dictis tamen patet longe alios effectus iisdem tribuendos, & quidem principales, & proinde insufficiens rationem Sacramenti nouae legis (quod solum in illa definitione comprehendit) per hoc munus describi; praesertim cum ex haereticorum sensu, in illo munere non censentur alij Sacramentorum effectus confusi contineri, quandoquidem hoc vel similia munia ita Sacramentis concedunt, vt omnem vim circa gratiam, & animae sanctitatem denegent. Inde etiam Zuinglij definitio refelli potest, quod iuxta illam per Sacramenta nihil ex parte Dei praestaretur; quod vt vidimus est à scriptura alienum.

Calvinus lib. 4. instit. cap. 14. §. 1. definit Sacramentum, externum symbolum quo benevolentiae erga nos suae promissiones conscientijs nostris Dominus obsequat ad sustinendam fidei nostrae imbecillitatem, & nos vicissim pietatem erga eum nostram tam coram eo & Angelis, quam apud homines testatur.

Per quam definitionem Calu. vult 1. Sacramentum esse nudum symbolum & signum gratiae, non etiam causam: quod iisdem argumentis refelli potest, quibus definitio Luth. est refutata.

2. vult Sacramentum esse symbolum diuinae benevolentiae erga nos &c. quibus verbis vult Deum per Sacramentum nobis testari nos esse praedestinos, & per Sacramentum obsequari in nobis gratiam praedestinationis: quae doctrina falsa est. 1. non est nobis notius Sacramentum esse sigillum gratiae praedestinationis in nobis, quam nos esse praedestinos: igitur non potest eam gratiam in nobis obsequari nos de illa certos reddendo. 2. ex illa doctrina sequitur, vel solos praedestinos recipere Sacramenta, vel Sacramentum esse sigillum falsum, cum sit sigillum per quod significatur recipientem esse praedestinat; igitur vel soli praedestinati Sacramentum recipiant, vel si recipiant etiam non praedestinati, ipsum Sacramentum est falsum signum.

Ex quo ulterius sequitur conferentem Sacramentum sese exponere periculo gravissimi mendacij, inimo & sacrilegij; cum Sacramentum conferat ijs de quibus nullo modo ei constare possit, num sint praedestinati; quod tamen testatur per Sacramenti collationem. Sequitur etiam recipientem Sacramentum gravissimum sacrilegium committere; cum nullus citra peculiarem reuelationem possit esse certus de sua praedestinatione, & accedens ad Sacramentum velit recipere signum, per quod de illa certus reddatur. Immo sequitur 4.

hoc

12.

Doctrina
Anabapti-
starum.Item Zuing-
lij.

13.

Definitio
Caluini.Impugna-
tur.Sacramen-
tum non
est sigillum
praedestina-
tionis diui-
nae.

14.

Absurdum
ex doctrina
Caluini.

hoc mendacium in Deum refundi, cum iuxta Caluin. per Sacramentum Deus in nobis testetur suas promissiones & benevolentiam, qua nos praedestinavit; igitur si Sacramentum reprobo conferatur, Deus censetur mentiri. conseq. patet: praebet alicui testimonium de sua praedestinatione, qui tamen non est praedestinatus. Confirm. Deus iubet omnes baptizati, ergo iubet omnes recipere sigillum suae praedestinationis; constat autem non omnes esse praedestinatos; igitur iubet aliquos recipere falsum sigillum; ergo censetur in aliquibus mentiri.

15.

Dices solos praedestinatos recipere Sacramenta, & proinde non sequi Sacramenta esse falsa signa.

Non soli praedestinati recipiunt Sacramenta.

Sed contra facit 1. quod Sacramenta ex Christi institutione sint communia salutis media pro Christianis communiter instituta. 2. quando applicatur materia & forma cum intentione Sacramendi conferendi & recipiendi, recipitur Sacramentum: haec autem omnia possunt in reprobo inueniri. 3. grauissimum est sacrilegium sese exponere periculo nullitatis Sacramenti, sed si Sacramenta solis praedestinatis conferrentur, minister communiter iuxta objectionem sese exponeret periculo nullitatis Sacramenti. 4. Caluinista censent in Ecclesia Romana verum baptismum conferri, cum non rebaptizent eos qui ab Ecclesia ad eos deficiunt: atqui conformiter suis principiis non possunt prudenter sibi persuadere omnes recipientes baptismum in Ecclesia Romana esse praedestinatos, cum permanentes in ea careant speciali fide haereticorum ad salutem iuxta illos necessaria; ergo debent sentire baptismum non solis praedestinatis conferri, & proinde in alijs esse falsum signum, ut ostensum est. Idem ostenditur ex eo quod plures ab haereticis baptizati ad Ecclesiam reuertantur; inde enim sequitur quod non omnes apud illos baptizati sint praedestinati, vel certe quod in Romana Ecclesia aliquis saluari possit; quod eorum doctrinae repugnat.

In Ecclesia Romana confertur verus Baptismus, secundum Caluinistas.

16.

3. Calu. vult Deum per Sacramentum suas promissiones obfirmare conscientijs nostris: qua loquendi forma vult in receptione Sacramenti nos reddi certos de diuina erga nos benevolentia, & de gratia praedestinationis: quod nullo modo dici potest.

Deus per Sacramentum non obfirmat promissiones suas conscientijs nostris.

1. quia secundum Caluinistas infantes ante usum rationis baptizari possunt, quorum tamen conscientijs Deus suas promissiones non obfirmat, cum eas non valeant apprehendere. 2. censent baptismum in Romana Ecclesia collatum esse validum, cum tamen iuxta illius Ecclesiae usum, quando confertur baptismus, non habeatur concio ad excitandam persuasionem quod baptismus suscipiens sit praedestinatus; & dum applicatur materia & profertur forma, idiote non facile possint ad huiusmodi persuasionem excitari. Idem dicendum de baptismo apud illos sine praenuntiatione collato, quem non negant esse validum. 3. recipiens Sacramentum, vel necessario habet huiusmodi persuasionem de sua praedestinatione, vel non habet necessarium; si dicatur posterius, Sacramentum ex se & sua ratione non obfirmat in nobis promissionem gratiae praedestinationis; si dicatur prius, necessarium dicendum est innumeros per Sacramenti susceptionem impelli & conijci in maximum falsi iudicii periculum: cum enim plurimi etiam baptizati sint reprobi, & nullus citra peculiarem reuelationem possit absque temeritate certo sibi

persuadere se esse praedestinatum, quisquis baptizatur conicitur in maximum falsi iudicii periculum, dum adigitur ad id firmiter sibi persuadendum.

4. Dicit Sacramenta haec praestare ad sustinendam fidei nostrae imbecillitatem: in qua sententia difficulter apparet quid velit. Vel enim vult Sacramenta obfirmare conscientijs nostris promissionem diuinam praedestinationis, sine interuentu specialis fidei; quod haereticorum principis repugnat; praeterquam quod Sacramentum non possit dici obfirmare conscientijs, ubi non est conscientia, quae iuxta illos non inuenitur, si absit specialis fides de reconciliatione &c. Vel vult Sacramenta excitare in nobis fidem, quae aliquo aegre excitaretur; quod etiam dici non potest, ut ex dictis patet. 1. quia eam vim non habet in paruulis. 2. non habet in idiotis. 3. fides alijs medijs potest excitari, ut per obseruationem mandatorum diuinorum, per pia opera ex Dei inspiratione facta.

Pro his haereticorum definitionibus opponi potest 1. quod Apostolus ad Rom. 4. agens de circumcisione dicat, & signum accepit (scilicet Abraham) circumcissionis signaculum iustitiae fidei; igitur circumcisio teste Apostolo est signaculum; ergo & reliqua Sacramenta.

Resp. 1. negando secundam conseq. quia ex eo quod circumcisio fuerit signaculum ex diuina deputacione, non sequitur Sacramenta in genere esse signacula ad sensum haereticorum.

Resp. 2. neque circumcisionem in quolibet circumciso fuisse signaculum, sed in solo Abrahamo ex privilegio personali, ut ex loco citato patet. Unde non sequitur nostra Sacramenta esse signacula promissionis &c. in iis qui ea recipiunt.

Resp. 3. ne quidem in Abrahamo fuisse signaculum promissionis, sed acceptam iustitiam per fidem, quando adhuc praepitatus credidit Deo asserenti eius semen multiplicandum sicut stellas, Gen. 15. ita ut per circumcisionem declaratum fuerit, quod Deo credens & obediens, fuerit in praepitio iustificatus, & pater multarum gentium constitutus. nullo ergo modo hic locus haereticis fauet; cum Apostolus solum velit docere hominem sine circumcisione posse iustificari; (ut patet ex fine cap. 3. eiusdem epist.) quod declarat exemplo Abrahami, qui ante acceptam circumcisionem adeptus est iustitiam, dum Gen. 15. Deo credidit; cuius iustitiae acceptae per fidem signum fuit circumcisio, quae etiam fuit signum quod ratione eiusdem fidei fuerit constitutus pater multarum gentium, non tantum earum quae sunt ex circumcisio, sed etiam earum quae ex praepitio.

Opponitur 2. quod SS. Patres Sacramenta non raro vocent signacula.

Resp. eos nullo modo fauere haereticis: neque enim volunt Sacramenta esse & dici sigilla, quod diuinas promissiones in nobis obfirmant, excitant fidem & persuasionem quod sumus iusti vel praedestinati, sed alijs de causis. 1. quia in se claudunt res mysticas, gratiam scilicet inuisibilem quam Sacramenta nouae legis tanquam causa continent, ut suo loco ostendetur: hoc modo Aug. lib. de catechizandis rudibus cap. 26. Sacramenta vocat sacra signacula. 2. quia Sacramenta obfirmant fideles, & eos separant ab infidelibus: quo sensu idem Aug. lib. 19. contra Faustum cap. 11. & alibi Sacramenta vocat signacula.

Opponitur 3. quod miracula possint diuinas promissiones confirmare; immo inter homines vna

promissio

promissio possit aliam confirmare: quidni ergo Sacramenta possint statui sigilla diuinas promissiones nobis obligantia?

Resp. 1. id dici non posse, cum Scriptura longe aliam vim Sacramentis tribuat; nunquam verò vel eadem vel Patres istius rationis, quam comminiscuntur haeretici, vel leuiter meminerint.

Resp. 2. magnum esse discrimen inter miracula ex vna parte, & Sacramenta ex alia; quòd miracula ex se independentia à promissione vim obtineant, & proinde possint optimè promissionem confirmare; quod etiam de secunda promissione respectu prioris dicendum; cum posterior promissio non dependeat à priore, ut vim obtineat, & ut sit signum practicum alterius confirmatiuum: Sacramenta verò dependant à verbo Dei, ita ut si quis verbo Dei non credat, fidem illis non sit adhibiturus; & ita vis Sacramentorum ad confirmandas promissiones non est nobis notior quàm sint ipsamet promissiones, & per consequens Sacramenta non possunt commodè constitui sigilla confirmatiua diuinarum promissionum.

Opponitur 4. locus 1. Petri 3. ubi dicitur quod & vos similis forma saluos facit baptisma, non carnis depositio sordium, sed conscientiae bona interrogatio in Deum: pro eo enim quod habemus interrogatio, Lutherus vertit pactum; quasi velit Apost. baptismum esse pactum, id est signum pacti Dei nobiscum.

Resp. hunc ipsum locum repugnare Luth. cum baptismus dicatur saluare, & conferatur arca Noë, quae liberauit octo animas, non testando Dei promissionem, sed re ipsa ab aquis diluuii eripiendo: & dico Apostolum per quamdam antithesim & ex effectu docere baptismum spiritualiter hominem regenerare, Deo reconciliare, eiusque amicum constituere, hoc modo: quemadmodum olim arca Noë octo animas ab aquis diluuii liberauit, ita & nos liberat baptisma, quod non est carnalis lotio, per quam scilicet corporis sordes purgantur, sed spiritualis, per quam deleantur sordes animae, & anima spiritualiter regeneretur; quae purgata, munda & Deo grata audeat cum fiducia ad Deum accedere, eumque tum pro se, tum pro alijs per Christi merita interpellare. ubi Apostolus ab effectu per bonae conscientiae interrogationem, vim baptismi describit, per quam vocem, interrogatio, doctrinam vertit gratiam & negotium.

DVBIUM III.

Vtrum Sacramentum definiri possit?

Aliqui negant; aliqui partim affirmant, partim supponunt, cum varias Sacramenti definitiones assignent. Sed discrepantia videtur esse de nomine: quod vt aduertatur

Notandum 1. Sacramentum non tantum dicerem, quae ad esse Sacramentale euehitur, vel verba quatenus sunt quidam sonus, sed etiam dicere verborum significationem, quam habet ex instituto; inimò vltra illa omnia dicere quandam significationem, quam tam res ipsae quàm verba habent vt assumpta à Deo ad aliquod ex peculiari eius institutione significandum: v. g. baptismum dicere lotionem aqua factam, dicere etiam verba, ego te baptizo &c. cum eorum significatione ex hominum instituto; & insuper dicere significationem quam tam lotio aquae, quàm ipsa verba habent ex diuina institutione, per quam factum est, vt hec sint euecta ad rationem cuiusdam caeremoniae sa-

cræ, & ad aliquid supernaturale significandum.

Ex quo patet Sacramentum non esse vnum per se, sed aggregatum per accidens. Vt enim in exemplo baptismi persistamus, satis constat aquam, & verba seu sonum, non posse inter se coire, & ad se mutuo ordinari ad vnum per se constituendum; immò nec ipse verborum sonus cum eorundem significatione, possunt vnum per se constituere; cum significatio sit sono extrinseca pendens ab hominum instituto. Adde vltiorem significationem rebus & verbis ad esse sacramentale assumptis esse etiam extrinsecam: propter quam rationem non possunt esse vnum per se etiam ea Sacramenta quae non videntur constare verbis, vt Sacramenta veteris Testamenti, item Eucharistia; similiter matrimonium, in quo non necessario verba requiruntur.

Notandum 2. definitionem strictè sumptam esse entium per se, siue ea sit physica per materiam & formam, siue sit metaphysica per genus & differentiam; quod in philosophia receptum est.

Ex quo satis patet priorem sententiam veram esse, si intelligatur de stricta definitione: posterior tamen rem theologicè explicando, & definitionem paulò latius sumendo, sustineri potest: nam etiam artificialia vt domus, sedes &c. suo modo definiti possunt: similiter & dignitates morales, vt dignitas regis &c. solent definiti. Quamuis ergo Sacramentum non sit ens vnum per se, si tamen definitionem paulò latius sumamus, non incongruè potest definiti: vt re ipsa passim à Doctores definitur

DVBIUM IV.

Quid sit Sacramentum in genere?

Magister in 4. dist. 1. §. quid sit Sacramentum? definit Sacramentum inuisibilis gratiae visibilem formam; alij aliter.

Commoda est definitio, quae ex articulis D. Th. explicatis elicitur, quòd scilicet Sacramentum sit signum rei sacre, nimirum in quantum hominem sanctificat; quam definitionem latè explicat & defendit Alanus lib. de Sacramentis in genere. Explicatur etiam per definitionem quam tradit catechismus Pij V. Sacramentum est inuisibilis gratiae visibile signum ad nostram inuiscationem institutum, si particulam inuiscationem paulò latius sumamus. per quam definitionem significatur quòd Sacramentum sit caeremonia quaedam sacra à Deo instituta, tanquam permanens & duratura in Ecclesia, significatiua gratiae sanctificantis, & alicuius munitiei collatiua.

Qua definitio commodè probari potest ex ijs quae Scriptura, Concilia, & Patres de Sacramentis nos docent: nam ex ijs constat Sacramenta nouae legis gratiam causare, & legitime disposito conferre: vnde baptismus dicitur mundare, ad Ephes. 5; malos facere, prioris Petri 3. igitur aptè possunt dici signum inuisibilis gratiae; cum causa suum effectum possit representare. Sacramenta antiqua etiam aptè dici possunt signa gratiae, cum fuerint figurae nostrorum Sacramentorum, & gratiae per nostram Sacramenta conferendae, vt patet ex Concilio Flor. decreto de Sacramentis

Ex cuius Concilij doctrina obiter patet, falsam esse Magistri sententiam loco cit. existimantis ad rationem Sacramenti requiri vt conferat gratiam quam significat, & propterea existimantis rationem

Sacramentum non est ens vnum per se.

23.

Sacramentum definiti potest, paulò latius loquendo.

24.

Magister.

25.

Quid Sacramentum ex S. Tho.

Alanus.

Catech.

Pij V.

Ephes. 5.

1. Petr. 3.

Conc. Flor.

26.

Reijcitur quaedam Magistri sententia.

nem

nem Sacramenti nullis cæremonialibus legis veteris conueniſſe; pater, inquam, falſam eſſe; cum Flo-
Conc. vocet Sacramenta antiquæ legis; & diſcri-
men aſſignet inter illa & noſtra : quod confirmari
poſteſt ex Conc. trid. ſeſſ. 7. can. 2. de Sacramen-
tis in genere, vbi definitur noſtra Sacramenta dif-
ferre à Sacramentis antiquæ legis : igitur in lege
antiqua fuerunt Sacramenta, quamuis pro ſtatu il-
lius legis imperfectiora.

Aduerte quòd cum nulla res naturalis gratiam
sanctificantem naturaliter possit representare, res
quæ ad esse sacramentalè assumuntur non sint
ipsa naturalia gratiæ & sanctitatis, sed ex alterius
institutione: cum autem nullus præter Deum au-
thorem gratiæ & sanctitatis possit instituire tan-
quam auctor principalis signa gratiæ representa-
tiva, conficitur Sacramenta tam novæ quàm anti-
quæ legis à Deo tanquam auctore primario de-
beuisse institui; eamque potestatem nulli creaturæ
posse convenire, quanquam nihil vetet aliqualem
potestatem instituendi Sacramenta creaturæ com-
municari, de quò infra.

In definitione dicitur, *res sacra*, quæ scilicet ipso
vfu per modum formæ sanctificet, seu hominem
Deo gratum reddat: neque enim cuiuslibet rei sa-
cræ signum est Sacramentum, sed signum gratiæ
habitualis, quæ homini inhærendo eum Deo gra-
tum reddit.

Ex quo facillè patet à ratione Sacramenti excludi varia signa rememoratiua passionis Christi, resurrectionis &c. quæ non sunt signa gratiæ. Patet etiam excludi sacrificium vt tale, cum vt sic non sit institutum ad homines sanctificandos, sed ad Deum colendum. Patet 3, excludi varios ritus per Ecclesiam introductos, vt consecrationem templorum, benedictionem aquæ lustralis, & alia, quæ vocantur sacramentalia, per quæ non confertur gratia sanctificans, & proinde non significatur prout debet per Sacramenta nouæ legis significari.

Ex eo quod Sacramentum sit signum rei sacrae, sit ut ipsummet sit aliquomodo sacrum; immo non tantum est sacrum ratione rei significatae, sed etiam in se: non quod ipsa res naturales quae ad esse sacramentale assumuntur, v. g. aqua, oleum, secundum suam naturalem conditionem sint sacra, sed quod à Deo assumptæ tanquam cæremoniæ ad Dei cultum & hominis sanctificationem spectantes, pertineant ad religionem tanquam cæremoniæ sacra; quod etiam verum est de contractu matrimonij fidelium, qui licet spectatus ut procedens à sola voluntate contractantium non transcendat limites contractus civilis, tamen prout eleuatus à Christo ad coniugum sanctificationem est cæremonia sacra & ad religionem pertinens.

In eadem definitione ponitur, quod Sacramentum fit institutum ad nostram iustificatiōem, seu munditiem, scilicet per ipsum conferendam: quæ pars non tantum Sacramenta nouæ legis comprehendit, sed etiam antiquæ, cum illa præter significationem, quæ repræsentabant gratiam sanctificantem per Sacramenta nouæ legis conferendam, aliquam sanctitatem suo vñ conferrent illi cui applicabantur. conferebant enim legalem munditiem; vnde variæ cæremoniæ legis antiquæ non erant illius legis Sacramenta, quamvis gratiam per nostra Sacramenta conferendam significarent, vt manna quod erat figura Eucharistiæ & sanctitatis per illam conferendæ, transitus maris rubri, qui significauit sanctitatem per nostrum baptismum conferendam, vt colligitur ex Apostolo prioris ad

Cor. 10. non erant inquam Sacramenta, quod nul-
lam sanctitatem legalem conferrent.

Petes cur Sacramentum non potius definiatur per rationem causæ, cū ex dictis constet Sacramentum debere esse collarium alicuius sanctitatis?

Resp. quod ratio signi fit in Sacramento generalior, & latius pateat quam ratio causæ; cum aliqua Sacramenta necessariò dicant rationem signi respectu alicuius, cuius non sunt causa. Nam antiqua Sacramenta necessariò respiciunt gratiam famulantes, & efficantem quam significant, non tamen tantam causam ex opere operato conferunt, ita vt si tantum respicerent legalem sanctitatem, nec essent nec deberent Sacramenta. Quamuis ergo respectu sui effectus habuerint etiam rationem causæ, quia tamen respectu alicuius ad quod dicebant ordinem folam rationem signi obtinebant, vt satis patet ex Flor. cit. constat apertius per rationem signi, quam per rationem causæ, Sacramentum definiri; quamuis ratio causæ non sit omnino neglecta, vt patet ex definitione tradita à catechismo Pij V. suprà.

Dices in omni Sacramento ratio causæ est principalior.

Resp. neg. assumptum, cum in antiquis ratio-
gni videatur esse potior: nam in eo statu qui est
umbra futurorum, Dominus Deus in institutione
Sacramentorum videtur potius respexisse ad gra-
tiam per Sacramenta novæ legis conferendam,
quàm ad legalem illius temporis sanctitatem.

Contra allatam definitionem potest obijci, quod ea conueniat verbis à Christo prolatis Lucas remittuntur tibi peccata: quæ tamen non erant Sacramenta. Prior pars patet, quia Christus per illa verba peccata remisit; igitur significabant gratiam quidem per illa collatam: posterior probatur, quod hæc verba ad nullum ex septem Sacramentis legis pertinent, vt faciliè patet discurrenti. Certum est non constituisse Sacramentum legis: tunc, cum Christus non instituerit caeremoniam legis.

Resp. neg. assumptum pro priori parte: t. q.
aliquorum sententia Christus per illa verba
remisit peccata, sed solum declarauit esse remissa
ita vt quod noster vertit in presenti, sit explican-
dum per prateritum, fauenteque græcia *εἰς τὸν*
ἐκείνους ea que sententia est satis conformis
po Christi Domini volentis ostendere Phariseis
inuitanti multa peccata peccatrici esse remissa
quod multum diligeret, id est multa ea que
sua dilectionis signa exhiberet: cum, etiam eius-
dem Pharisei confessione, is sit exilimandus magis
receptis condonationem, qui multa dilectionis
signa exhibet. vide Toletum in hunc locum.

2. quia licet cum aliquibus diceremus
sum per illa verba mulieri peccatrici remissa
peccata, eique gratiam contulisse, non idcirco
conuenienter Sacramenti definitio: nam Sacra-
tum debet esse signum permanens, seu sita coe-
monia, quae stabili quadam lege in Ecclesia vsu-
ri solet, & à legitimis ministris vsurpata esse
dum communem cursum gratiam significet
quae conferat, si sit Sacramentum nouae legis:
dicta autem verba, si quam gratiam contulisse
contulerunt lege planè extraordinaria, quae in
Ecclesia non perseverat secundum circumstan-
tiis quibus Christus illa vsurpauit. Idem dicen-
de de similibus signis sensibilibus, si Christus ali-
bus in Ecclesia non perseveraturis gratiam con-
tulerit, cum Sacramenta sint communes quae

Etiā in
anti qua le-
ge fuerunt
Sacramēta,
Florent.
Trident.

Non sunt
signa natu-
ralia gratie
sed ex Dei
instituto.

27.

Non quod-
libet signū
rei sacre est
Sacramētū

28.

Sacramenta
veteris le-
gis confe-
rebāt lega-
lem sancti-
tatem. ●

Cur manna
& transie
maris rubr
non fuerit
sacramēta

sacrae ceremonie relictae ceteri fidelium, quæ proinde in eo ceteri debent perseverare.

D V B I V M V.

Utrum ratio Sacramenti in genere conveniat uniuocè antiquis Sacramentis & nouis?

RATIO dubitandi est, quod siue spectetur ratio signi, siue ratio causæ quæ ad Sacramentum constituendum pertinet; vetera Sacramenta non videantur posse uniuocè cum nostris convenire; cum illa gratiam habituales significarent solum mediis nostris Sacramentis, quorum erant umbra & figura; igitur ratio signi non potest illis & nostris uniuocè convenire. Consequenter probatur, quia ratio quæ uni inferiori mediante alio competit, non potest utrisque uniuocè convenire. Similiter ratio causæ non potest uniuocè convenire, cum sanctitas quam causabant antiqua Sacramenta, solum analogicè esset sanctitas comparatione illius quæ per nostra Sacramenta confertur: nam sanctitas quam adfert gratia habitualis est vera sanctitas animæ, illa verò legalis animam interioris nec renouabat, nec apud Deum sanctam reddebat, sed solum removebat quasdam legis irregularitates, vel munditiam corporis adferebat.

In hac questione duplex est sententia. Prior censet rationem Sacramenti in genere solum analogicè competere nostris & antiquis. Posterior censet convenire uniuocè ita plures recentiores.

Quæ sententia videtur probabilior; quia neutra ratio initio dubij posita obstat. non prior, quia Sacramentum in genere solum dicit rationem signi in confuso, non verò determinatè quod sit signum gratiæ præsentis vel futuræ: hanc autem rationem non minus participant vetera Sacramenta quam nova, & proinde participant rationem nomini Sacramenti respondentem, atque adeo in ratione Sacramenti uniuocè cum nostris conveniunt.

Ex quo patet responsio ad priorem rationem dubitandi. Dicimus enim quod ad rationem Sacramenti in genere non pertineat quod immediate gratiam significet, sed ab eo abstrahat: unde licet Sacramenta vetera gratiam sanctificantem mediis nostris significant, non obstat uniuocationi, cum id ex ratione specificæ antiquorum Sacramentorum oriatur.

Non obstat similiter ratio causæ, quam ad rationem Sacramenti censemus etiam esse necessariam: quamvis enim terminus seu effectus per vetera Sacramenta collatus sit analogus respectu gratiæ habitualis, non propterea ipsa causæ rationem causæ analogicè participant, cum una æquè propriè & verè suum effectum producat atque altera: nam vetera Sacramenta non minus verè & propriè erant causa sanctitatis legalis, quam nostra sunt causa gratiæ habitualis.

Conf. 1. multorum sententia ens est analogum respectu substantiæ & accidentis, & proinde substantiæ & accidentis sunt termini analogicè inter se convenientes; & tamen causa productiva accidentis (quæ communis est aliquod accidens) non participat analogicè rationem causæ, cum causa productiva substantiæ; etiam iuxta quorundam probabilè sententiam existimantium causam productivam substantiæ esse substantiam; igitur analogia terminorū & effectuum inter se non obstat uniuocationi causarum in ratione causæ, & proin-

de Sacramenta legis veteris nō sunt idcirco neganda convenire cum nostris uniuocè in ratione Sacramenti, quod termini inter se non sint uniuoci.

Conf. 2. actus quo substantia intelligitur, uniuocè participat rationem actus intelligendi cum eo quo intelligitur accidens; quamvis fortè obiecta & termini intellectionis sint analogi.

Ex his sequitur videri minus solidè ratiocinari Vasquez, qui como 2. in 3. partem disp. 128. cap. 5. docet: si ratio Sacramenti in eo sita esset quod Sacramentum esset causa alicuius sanctitatis, illud in genere tantum analogicè competiturum Sacramentis nouis & antiquis, videri inquam minus solidè ratiocinari, cum uniuocatio aliquorum in ratione communi causæ optimè possit consistere cum analogia effectuum inter se.

Ex his patet responsio ad posteriorem rationem dubitandi.

ARTICULVS IV.

Utrum Sacramentum sit semper aliqua res sensibilis?

AFFIRMAT: quia Sacramentum est signum, de cuius ratione est quod deducat in alterius notitiam; spiritualia autem non possunt hominem in alterius notitiam deducere, cum secundum naturalem modum cognoscendi nequeat res spirituales clarè cognoscere. hinc, ut optimè D. Thom. convenienter naturæ & conditioni hominis Sacramenta in quibusdam rebus sensibilibus sunt instituta, ut per sensibilia perduceretur ad intelligibilia. Quod confirmari potest ex Chrysost. hom. 83. in Matth. si in corporeus esset, nulla ipsa dona traderet tibi; quoniam verò corpori coniuncta est anima tua, in sensibilibus intelligenda tibi traduntur. Sunt & alia huius rei congruentia. 1. quod faciat ad hominis humiliationem indigere rebus sensibilibus & infimis ad peccatorum remissionem, gratiam, & salutem consequendam. 2. quod homo qui à Deo recedit per corpus peccando, per res sensibiles ad eum reducat. 3. quod Sacramenta sint quedam sacrae ceremonie datæ ceteri sensibili, sc. Ecclesiæ congregatæ ex hominibus; quibus ceremoniis hic ceteri in unam religionem coadunantur; hæc autem signa debeant esse sensibilia. Videri potest D. Th. quæst. 61. art. 1. Alanus lib. de Sacramentis in genere cap. 24. qui plures congruentias congerit.

Aduerte D. Th. per res sensibiles non solum intelligere res permanentes, sed etiam externam & sensibilem actionem.

Quæri verò hic potest, num Sacramenta ita debuerint in rebus sensibilibus institui, ut ne de potentia quidem Dei absoluta in spiritualibus institui potuerint? Varij censent non potuisse in re spirituali institui.

Quorum sententia videtur vera, si loquamur de Sacramentis institutis pro hominum congregatione, propter tertiam congruentiam supra allatam: ceterum non videtur illo modo repugnare quod minus respectu Angelorum potuerint Sacramenta institui in quibusdam rebus spiritualibus, v. g. in aliquo actu voluntatis Angeli &c. quæ res potuerint institui tanquam signa gratiæ, quam ex opere operato contulissent.

Nec obstat Aug. qui lib. 2. de doctrina Christiana cap. 1. dicit signum esse rem, quæ præter speciem quam ingerit sensibus, aliud ex se facit in cogitationem veniens; quia describit signum respectu hominum, qui secundum naturalem modum operandi ex sensibilibus deducuntur ad intelligibilia.

R

ART.

35.

Resp. affir.

Chrysost. Cur Sacramenta in rebus sensibilibus instituta.

Quæst.

36.

Potuerunt Angelorū institui Sacramenta in rebus spiritualibus.

Augst.

Quid sit signum.